

Studieplan 2022/2023

Bachelor i regnskap og økonomirådgivning

Studiepoeng: 180

Studiets nivå og organisering

Studiet er en grunnutdanning som består av 180 studiepoeng og er normert til tre år som heltids studium. Fullført studium gir rett til bachelorgrad med tittelen Bachelor i regnskap og økonomirådgivning.

Studiet er basert på ukentlig undervisning på studiested Rena.

Forventet arbeidsinnsats for et heltidsstudium er 1500-1800 timer per år.

Bakgrunn for studiet

Bachelor i regnskap og økonomirådgivning er et treårig studium for personer som spesielt ønsker seg en høy kompetanse innen regnskapsfag, skatterett og rettslære, men som også ønsker en bred kompetanse innen økonomiske-/ administrative områder. Studiet består av 180 studiepoeng, og tilfredsstiller det nasjonale rammekravet for økonomisk-/administrative utdanning på bachelornivå, samt de utvalgte emner som Finanstilsynet krever for å gi autorisasjon som autorisert regnskapsfører. En autorisert regnskapsfører kan i næring påta seg å føre regnskap for andre.

Læringsutbytte

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende totale læringsutbytte definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Kandidaten

- har kunnskap i bedriftsøkonomisk analyse.
- har bred kunnskap om sentrale temaer, teorier, problemstillinger, prosesser, verktøy og metoder innen regnskap og regnskapsrelaterte områder.
- har kunnskap i metodefag, administrasjonsfag og samfunnsøkonomiske fag.
- har kunnskap om fagets egenart og historie, samt fagets og regnskapsførers rolle i samfunnet.
- kjenner til forsknings- og utviklingsarbeid innenfor eget fagfelt, samt relevante metoder og arbeidsmåter innenfor fagene.
- kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagfeltet, både gjennom informasjonsinnhenting og kontakt med fagmiljøer og praksis.

Ferdigheter

Kandidaten

- kan, innen praktiske og teoretiske problemstillinger i regnskap, skatt- og avgiftsrett og rettslære,
  - anvende analysemetoder
  - anvende relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid
  - anvende annen relevant kunnskap
  - begrunne sine valg
- behersker sentrale og aktuelle metoder, teknikker og uttrykksformer i regnskap.
- kan, i tilknytning til regnskapsoppdrag, identifisere, planlegge og gjennomføre prosjekter og arbeidsoppgaver både selvstendig og i team.
- kan finne, vurdere, bruke og henvise til informasjon og fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling.
- kan bidra til å produsere lovbestemt rapportering og å synliggjøre ulike regelverks betydning og konsekvenser gjennom rapportering.

Generell kompetanse

Kandidaten

- har innsikt i miljømessige, samfunnmessige og økonomiske konsekvenser av tjenester og løsninger innenfor sitt fagområde, og kan sette disse i et samfunnsnyttig, etisk og bærekraftig perspektiv
- kan formidle relevant faglig kunnskap til ulike målgrupper både skriftlig og muntlig
- kan reflektere over egen faglig utøvelse, også i team og i en tverrfaglig sammenheng, og kan tilpasse denne til den aktuelle arbeidssituasjon
- kan bidra til utvikling av god praksis gjennom å delta i faglige diskusjoner innenfor fagområdet og dele sine kunnskaper og erfaringer med andre

- kjenner til hvordan faget bedriftsøkonomi kan støtte oppunder nytenkning, innovasjon og entreprenørskap

Målgruppe

Målgruppen er personer som ønsker seg en grunnutdanning innen økonomiske og administrative fag, med en fordypning innen regnskap, skatt og rettslære for å oppfylle kravet til å bli autorisert regnskapsfører og som ønsker kompetanse innen økonomirådgivning. Studiet er også velegnet for de som senere ønsker å studere videre til en mastergrad innenfor økonomiske fag.

Det anbefales at studentene har et godt grunnlag i matematikkfaget tilsvarende S1/R1 fra videregående skole. Studenter som har et svakere matematikkgrunnlag må forvente å legge ekstra arbeidsinnsats i emnet 3MET120 Matematikk for økonomer eller tilsvarende.

Relevans for arbeidsliv og videre studier

Uteksaminerte kandidater vil være kvalifiserte til å arbeide som regnskapsførere og økonomirådgivere, i særlig grad i privat sektor, men også i det offentlige. Fullført studium tilfredsstiller, sammen med godkjent praksis ihht. Finanstilsynets krav, kravet til å bli autorisert regnskapsfører. Uteksaminerte kandidater vil også være godt kvalifiserte for andre stillinger innen økonomi og administrasjon. Kandidatene vil ha en kompetanse som vil kunne kvalifisere til ledere for økonomi- og regnskapsavdelinger i både store og små bedrifter.

Kandidatene vil kunne være kvalifiserte for å begynne på økonomisk-administrative masterutdanninger i Norge og i utlandet, blant annet Master i økonomi og ledelse ved Høgskolen i Innlandet. Kombinasjonen Bachelor i regnskap og økonomirådgivning og Master i økonomi og ledelse/Master i økonomi og administrasjon gir grunnlag for sidetittelen *Siviløkonom*.

Opptakskrav og rangering

Opptakskravet er [generell studiekompetanse](#) eller opptak på grunnlag av godkjent realkompetanse

Søkerne blir rangert iht [Forskrift om opptak til høgre utdanning](#).

Arbeids- og undervisningsformer

Læringsformene vil veksle mellom forelesninger, praktiske øvelser individuelt og i grupper, veiledning, plenumspresentasjoner og selvstudium.

Vurderingsformer

Eksamensformer som benyttes i studiet er individuelle skriftlige skoleeksamener, semesteroppgave i gruppe, skriftlige individuelle hjemmeeksamener og mappeinnlevering med muntlig presentasjon.

I tillegg vil det være obligatoriske innleveringer i de ulike emnene. Besvarelsene på disse innleveringene må være godkjent av faglærer for å kunne gå opp til eksamen i emnet. I enkelte emner kan det være krav om obligatorisk frammøte i forbindelse med muntlige presentasjoner/gruppearbeid/øvelser. Detaljer rundt vurderingsformene som benyttes, beskrives under hver enkelt emnebeskrivelse.

Dersom ikke annet er oppgitt i emnebeskrivelsen, benyttes bokstavkarakterer på en skala fra A til F, der A er den beste karakteren og E er den laveste beståtte karakteren.

Internasjonalisering

Emnene i studiet er i stor grad rettet mot norske forhold. Kravene som stilles til studiet gjennom "Anbefalt plan for Bachelor i økonomi og administrasjon – profilering regnskapsfører" gjør at det er begrenset mulighet for utveksling i studiet. Studentene kan dog integrere et utenlandsopphold av ett semesters varighet i løpet av studiet, nærmere bestemt i tredje semester med noe ekstra tilrettelegging. En forutsetning for å kunne ta et slikt opphold er at studenten på forhånd har bestått eksamener tilsvarende minst 60 studiepoeng. Emner fra utvekslingsopphold må kunne innpasses for emner i studiet, slik at kravene i rammeplanen oppfylles.

Studiets oppbygging og innhold

Studiet er organisert som et fulltidsstudium med ukentlig undervisning på studiested Rena.

Studiets innhold bygger på Forskrift om autorisasjon av regnskapsførere § 1-1 (sist endret 6. april 2017) samt Anbefalt plan for "Bachelor i økonomi og administrasjon – regnskapsfører" vedtatt av Nasjonalt råd for økonomisk-administrativ utdanning (NRØA) 9. januar 2013, justert 16.12.13, oppdatert i henhold til ny plan for BØA, og vedtatt av UHR-Økonomi og administrasjons arbeidsutvalg 11.09.2019.

Studiet er nær forbundet med Bachelor i økonomi og administrasjon, ved at 105 studiepoeng er felles. UHR – Økonomi og administrasjon vedtok rådgivende plan for

bachelor i økonomi og administrasjon i november 2018 som de 105 felles studiepoengene bygger på.

Disse studiepoengene fordeles på følgende hovedfagområder:

- Bedriftsøkonomisk analyse: 30-45 studiepoeng
- Administrasjonsfag: 30-45 studiepoeng
- Samfunnsøkonomi: 15-30 studiepoeng
- Metodefag: 20-30 studiepoeng
- Etikk, samfunnsansvar og bærekraft: 7,5-15 studiepoeng

Bachelor i regnskap og økonomirådgivning tilfredsstillende også øvrige krav i Anbefalt plan for Bachelor i økonomi og administrasjon – regnskapsfører (UHR - økonomi og administrasjon).

Studenter som tidligere har fullført Årsstudium i bedriftsøkonomi ved Høgskolen i Innlandet (Rena. studieplan fra 2012 eller senere), kan få innpasset emnene fra årsstudiet i Bachelor i regnskap og økonomirådgivning.

Kull

2022

Emner

Emnekode	Emnets navn	S.poeng	O/V *)	Studiepoeng pr. semester					
				S1(H)	S2(V)	S3(H)	S4(V)	S5(H)	S6(V)
3MET120 / KMET120	<u>Matematikk for økonomer</u>	7,5	O	7,5					
3REV100	<u>Grunnleggende regnskap</u>	7,5	O	7,5					
3MAR100 / HMAR100 / KMAR100	<u>Markedsføring</u>	7,5	O	7,5					
3ORG100 / RORG100 / HORG100 / KORG100	<u>Organisasjonsforståelse</u>	7,5	O	7,5					
3MET130	<u>Statistikk for økonomer</u>	7,5	O		7,5				
3BED100 / HBED100 / KBED100	<u>Grunnleggende bedriftsøkonomi</u>	7,5	O		7,5				
3SAM120	<u>Mikroøkonomi</u>	7,5	O		7,5				
3JUS200 / HJUS200	<u>Jus I - rettslære</u>	7,5	O		7,5				
3REV210	<u>Virksomhets- og regnskapsorganisering</u>	7,5	O			7,5			
3REV220 / HREV220 / KREV220	<u>Økonomistyring</u>	7,5	O			7,5			
3MET200	<u>Samfunnsvitenskapelig metode</u>	7,5	O			7,5			
3REG200	<u>Skatterett I - personbeskatning</u>	7,5	O			7,5			
3REG250	<u>Skatterett II - virksomhetsbeskatning</u>	7,5	O				7,5		
3REG160 / KREG160	<u>Videregående regnskap</u>	7,5	O				7,5		
3BED200 / KBED200	<u>Investering og finansiering</u>	7,5	O				7,5		
3SAM100 / KSAM100	<u>Makroøkonomi</u>	7,5	O				7,5		
3ORG230	<u>Digital organisasjon og ledelse</u>	7,5	O					7,5	
3REG300	<u>Skatterett III - merverdiavgiftsrett</u>	7,5	O					7,5	
3LED300 / KLED300	<u>Strategi</u>	7,5	O					7,5	
3REV320	<u>Årsregnskap</u>	15	O					7,5	7,5
3REG350	<u>Praktisk regnskap, skatt og rådgivning</u>	15	O					7,5	7,5
3REG370	<u>Etikk og samfunnsansvar</u>	7,5	O						7,5
Sum:				30	30	30	30	37,5	22,5

*) O - Obligatorisk emne, V - Valgbare emne

Emneoversikt

3MET120 / KMET120 Matematikk for økonomer

Emnekode: 3MET120 / KMET120

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har teoretiske kunnskaper i elementær algebra, algebraiske operasjoner, analyse av ulike type funksjoner, algebraiske og geometriske rekker, finansmatematikk, derivasjon og integralregning på det nivå som er nødvendige for å kunne nå ferdighetsutbyttene i emnet og kunne knytte matematikkunnskapen til problemstillinger innenfor samfunns- og bedriftsøkonomi

Ferdigheter

Studenten

- behersker et bredt spekter av algebraiske operasjoner, inkludert løsning av ulikheter, likninger og systemer av likninger
- kan analysere polynomfunksjoner, rasjonale funksjoner, eksponentialfunksjoner, logaritmiske funksjoner og kombinasjoner av disse
- kan derivere funksjoner og analysere funksjoners nullpunkter, kontinuitet, monotoniegenskaper, ekstremverdier og elastisitet
- kan analysere ulike funksjonstyper av flere variabler, inkludert Cobb-Douglasfunksjoner og funksjoner med eksponential- og logaritmeelementer. Dette innebærer å finne og klassifisere stasjonære punkter innenfor et avgrenset område fastsatt ved bi-betingelser, herunder anvendelse av Lagranges metode.
- kan analysere aritmetiske og geometriske rekker og konvergens av geometriske rekker.
- kan løse problemer innenfor finansmatematikk, inkludert annuiteter, nedbetaling av lån, oppsparingsannuiteter og nåverdi
- kan anvende grunnleggende integralregning i tilknytning til de funksjonstyper som inngår

Generell kompetanse

Studenten

- har ferdigheter i logisk og analytisk tenkning som gir grunnlag for å forstå matematisk modellering i økonomiske sammenhenger og for å kunne arbeide med problemorienterte oppgaver som krever matematikkforståelse

Innhold

- Elementær algebra
- Algebraiske operasjoner
- Analyse av ulike typer funksjoner
- Algebraiske og geometriske rekker
- Finansmatematikk
- Derivasjon
- Integralregning

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, oppgaveløsninger og veiledning.

Studenter som har et svakere matematikkgrunnlag enn S1+S2 fra videregående skole

(eller tilsvarende) må forvente å legge ekstra arbeidsinnsats i emnet.

For å nå læringsutbytte i faget, må nye studenter raskt komme opp på et nivå tilsvarende S-matte fra videregående skole. Dette gjør vi ved å diskutere, reflektere, gjøre oppgaver og delta på læringsaktiviteter. Det er derfor obligatorisk frammøte i emnet.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er 50% obligatorisk oppmøte i emnet. Ved studiestart vil emneansvarlig tydeliggjøre de obligatoriske kravene.

Det er 2-4 arbeidskrav i emnet. Arbeidskravene vil kunne bestå av flervalgstest og/eller skriftlige innleveringer. Antall arbeidskrav og formen på disse opplyses i høgskolens læringsplattform ved emnets start.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen. Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter

Tillatte hjelpemidler til eksamen

- Formelsamling.
- Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk / administrative studiene ved Handelshøgskolen Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3REV100 Grunnleggende regnskap

Emnekode: 3REV100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan gjøre rede for formålet med finansregnskapet samt sentrale krav og rammebetingelser det må tilfredsstille
- kan forklare finansregnskapets oppbygging fra registrering av transaksjoner til påvirkning av resultat og balanse
- kan klassifisere økonomiske transaksjoner i tråd med norsk standard kontoplan
- kan gjengi grunnleggende regnskapsprinsipper og rapporteringskrav
- kan skille mellom begrepene utgift/utbetaling/kostnad, inntekt/innbetaling som grunnlag for korrekt regnskapsmessig behandling

Ferdigheter

Studenten

- kan forstå vanlig forekommende transaksjoner i et regnskap
- kan forstå vanlig forekommende periodiseringer i et regnskap
- kan lese og forstå resultatregnskap for en periode og balanserapport ved periodeslutt med utgangspunkt i transaksjonssammendrag / saldobalanse
- kan forstå nøkkeltallsanalyser av en bedrifts lønnsomhet, likviditet, finansiering og soliditet ut fra informasjon i finansregnskapet og eventuell tilleggsinformasjon

Generell kompetanse

Studenten

- kan gjøre rede for regnskapet som informasjonskilde
- kan medvirke i løpende regnskapsregistrering samt utarbeiding av årsregnskap i tråd med god regnskapsskikk, standarder og lovgivning

Innhold

- Regnskapets oppbygging
- Standard kontoramme og -plan
- Krav til dokumentasjon og oppbevaring
- Merverdiavgift
- Lønn, feriepenger, arbeidsgiveravgift og skattetrekk
- Avskrivninger
- Øvrige periodiseringer og avsetninger
- Verdivurderingsregler
- Regnskapsavslutning med presentasjon av resultatregnskap og balanse
- Enkle nøkkeltall

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger og oppgaveløsinger.

Grunnleggende regnskap inngår som et emne i et profesjonsstudium. Det er viktig å øve opp ferdighetene, reflektere over teori og bruke den for å presentere løsninger på praktiske og teoretiske problemer.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er 50% obligatorisk oppmøte i emnet. Ved studiestart vil emneansvarlig tydeliggjøre de obligatoriske kravene.

Det er 1-3 arbeidskrav i emnet. Arbeidskravene vil kunne bestå av flervalgstester, regnearkøvelser og/eller skriftlig innlevering. Antall arbeidskrav og formen på disse opplyses høgskolens læringsplattform ved emnet start.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen.

Prestasjonen vurderes med gradert bokstavkarakter fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

- Særtrykk av Regnskapsloven og Bokføringsloven og forskrifter eller lovsamlinger hvor disse inngår, f eks. Revisors håndbok
- Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk / administrative studiene ved Handelshøgskolen Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3MAR100 / HMAR100 / KMAR100

Markedsføring

Emnekode: 3MAR100 / HMAR100 / KMAR100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan beskrive markedsføringens rolle og funksjon for å oppnå god verdiskaping
- kan gjøre rede for markedsføringsfagets utvikling, perspektiver og sentrale begreper
- kan forklare begrepene markeds-/kundeorientering og hvilken betydning disse har for virksomheter
- kan drøfte markedsplanleggingsprosessen og tilhørende begreper, teorier og prosesser, med fokus på:
  - hvordan de markedsmessige omgivelsene påvirker virksomheten
  - hvordan virksomheten kan segmentere, velge målgruppe og posisjonere seg
  - målsetting, overordnet strategi, bruken av ressurser og konkurransevirkemidler

- kan diskutere hvordan verdi for kunden skapes og hvordan dette påvirker kundens/brukerens lojalitet og tillitt.

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende teori og modeller til å drøfte og analysere virksomhetens markedsføringsutfordringer
- kan planlegge, utarbeide og vurdere en analyse av virksomhetens makromiljø, konkurransesituasjon og kunder
- kan argumentere for valg av strategiske beslutninger og markedsaktiviteter basert på markedsanalysen
- kan vurdere etiske problemstillinger og samfunnsansvar i markedsanalyser

Generell kompetanse

- har kunnskap om forhold som påvirker etterspørsel etter virksomhetens tilbud og dermed virksomhetens inntekter

Innhold

- Markedsføringens begreper og perspektiver, nasjonalt og internasjonalt
- Markeds- og kundeorientering
- Kjøpsatferd på bedrifts- og forbrukermarked
- Strategi og markedsplanleggingsprosessen
- Segmentering, målgruppeutvelgelse og posisjonering
- Markedsstrategier og bruk av konkurransevirkemidler
- Utvikling av et markedstilbud og merkevarebygging
- Markedsetikk og samfunnsansvar
- Digital markedsføring

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, selvstendig arbeid og oppgaveløsning i grupper.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er 1-3 arbeidskrav i emnet. Arbeidskravene vil kunne bestå av multiple choice og/eller skriftlig innlevering. Antall arbeidskrav og formen på disse opplyses høgskolens

læringsplattform ved emnet start.

Eksamen

Fem-timers skriftlig, individuell hjemmeeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler tillatt.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3ORG100 / RORG100 / HORG 100 / KORG100 Organisasjonsforståelse

Emnekode: 3ORG100 / RORG100 / HORG 100 / KORG100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst / Vår

Vårsemester for Bachelor i bærekraftsøkonomi. Høstsemester for øvrige studier.

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan gjøre rede for grunnleggende organisasjonsprosesser som målsettings-, beslutnings-, kommunikasjons- og informasjonsprosesser
- kan gjøre rede for teorier for organisasjonskultur, samt og makt og konflikter i organisasjoner
- kan gjøre rede for sentrale motivasjons- og belønningsteorier
- kan gjøre rede for ulike teorier om læring og endring på individnivå og organisasjonsnivå
- kan beskrive ulike teorier om ledelse
- kan gjøre rede for sammenhenger mellom organisasjonen og dens interesser

og omgivelser

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende ulike teoretiske tilnærminger og perspektiver for å forstå organisasjoners virkemåter
- kan drøfte og analysere typiske organisatoriske problemer og dilemmaer, samt foreslår løsninger på disse
- kan diskutere organisasjonstemaer på en systematisk måte

Generell kompetanse

Studenten

- kan reflektere selvstendig om hvordan organisasjoner fungerer
- kan vurdere organisasjonsmessige løsninger, prioriteringer og beslutninger på et selvstendig faglig grunnlag

Innhold

- Mål, strategi og effektivitet
- Organisasjonsstruktur og formelle organisasjonsprosesser
- Organisasjonskultur, makt og konflikter i organisasjoner
- Organisasjoners omgivelser
- Motivasjon og mellommenneskelige relasjoner
- Beslutnings- og kommunikasjonsprosesser i organisasjonen
- Læring og innovasjon
- Endring og organisasjonsutvikling
- Ulike teorier om ledelse i organisasjoner

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, gruppearbeid med diskusjon av case for å koble teori og praksis.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er arbeidskrav i emnet. Form, omfang, antall og gjennomføringsmåte fastsettes for det enkelte semester og kunngjøres ved semesterstart.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen. Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Ingen.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3MET130 Statistikk for økonomer

Emnekode: 3MET130

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Anbefalte forkunnskaper: 3/S/HMET120 Matematikk for økonomer eller tilsvarende

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan presentere og tolke statistiske data ved hjelp av sentral- og spredningsmål, frekvensfordelinger og grafiske metoder
- kan anvende terminologien for og forklare sammenhengen mellom utfall, utfallsrom, begivenheter og sannsynligheter
- kan gjøre rede for sannsynlighetsfordelinger, samt simultane sannsynlighetsfordelinger, herunder beregning av forventning, varians og kovarians
- kan forklareskillet mellom deskriptiv statistikk og statistisk inferens, samt gi eksempler på fallgruver knyttet til det å generalisere på bakgrunn av data

Ferdigheter

Studenten

- kan analysere sannsynlighetsfordelinger og beregne forventning og varians til en stokastisk variabel og videreføre dette til lineære kombinasjoner av stokastiske variable
- kan velge sannsynlighetsmodell og regne med diskrete og kontinuerlige sannsynlighetsfordelinger, inkludert Binomisk fordeling, Hypergeometrisk fordeling, Poissonfordeling, Normalfordeling og t-fordeling
- kan estimere ukjente parametere, både punktestimering og intervallestimering
- kan gjennomføre hypotesetesting i målemodell og binomisk modell og vurdere ulike testmetoder; tolke signifikansnivå, signifikanssannsynlighet og teststyrke
- kan foreta kjikvadrattester, både til modelltesting og testing av uavhengighet
- kan anvende og tolke regresjonsanalyse, både ved estimering og hypotesetest av regresjonskoeffisienten og kunne beregne og tolke korrelasjonskoeffisienten.

Generell kompetanse

Studenten

- behersker grunnleggende sannsynlighetsregning, inkludert sannsynlighetsmodeller, kombinatorikk, utvalgsmodeller, betingede sannsynligheter, lov om total sannsynlighet, Bayes lov og uavhengighet
- kan kjenner til bruk av statistiske metoder innen et bredt spekter av problemstillinger knyttet til det økonomisk-administrative fagområdet
- har det nødvendige metodegrunlaget i sannsynlighetsregning og statistikk for andre emner i studiet og for å kunne jobbe med problemorienterte oppgaver som krever statistikkforståelse

Innhold

- Presentasjon og tolkning av statistiske data
- Sannsynlighetsregning
- Sannsynlighetsfordelinger
- Sannsynlighetsmodeller
- Estimering av parametere
- Hypotesetesting
- Regresjonsanalyse
- Kjikvadrattester

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, oppgaveløsning og selvstendig arbeid.

Emnet trenger en fremgangsmåte som bygges opp trinnvis fra første til siste kapittel. For å oppnå gode resultater i emnet er det nødvendig å tilegne seg korrekt metode og ha forstått i sin helhet hvert kapittel. Krav om oppmøte sikrer at faglærer kan bidra til å løse problematikk som enhver student skulle ha i løpet av emnets progresjon. Den enkelte student vil dermed få en bedre kontroll på sin forståelse av statistikk-emnet og i hvilken grad han/hun er forberedt til eksamen.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er 50% obligatorisk oppmøte i emnet. Ved studiestart vil den emneansvarlige tydeliggjøre de obligatoriske kravene.

Det er 1-3 arbeidskrav i emnet. Arbeidskravene vil kunne bestå av flervalgstester, regnearkøvelser, øvelser i statistikkprogram og/eller skriftlig innlevering. Antall arbeidskrav og formen på disse opplyses i høgskolens læringsplattform ved emnet start.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen. Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

- Formelsamling
- Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk/administrative studiene ved Handelshøgskolen Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3BED100 / HBED100 / KBED100

Grunnleggende bedriftsøkonomi

Emnekode: 3BED100 / HBED100 / KBED100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Anbefalte forkunnskaper: 3/S/REV100 Grunnleggende regnskap og 3MET120 Matematikk for økonomer eller tilsvarende, samt kunnskap og ferdigheter i bruk av regneark.

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan beskrive økonomifunksjonene i virksomheten, samt de grunnleggende trekkene og elementene i et økonomistyringssystem
- kan forklare kostnadsteorien
- kan forklare bedriftens tilpasning i markedet under ulike markedsformer
- kan forklare selvkost- og dekningsbidragsprinsippet, herunder hvordan kostnads-, volum- og resultatanalyser kan anvendes i analyser
- kan forklare ulike prinsipper og metoder for produktkalkulasjon, herunder grunnleggende forutsetninger for og svakheter med de tradisjonelle kalkulasjonsmetodene

- kan forklare hensikten med og utforming av enkle driftsregnskap

Ferdigheter

Studenten

- kan med basis i kostnads- og markedsteorien;
  - analysere og diskutere foretakets tilpasning under ulike markedsformer
  - analysere konsekvenser av prisendring og prisdifferensiering
  - beregne og fortolke ulike elastisiteter
- kan utarbeide kalkyler etter selvkost- og bidragsprinsippet
  - gjennomføre kostnads-, resultat- og volumanalyser
  - gjennomføre analyser av optimale produktvalg i situasjoner med begrenset ressurstilgang
  - gjennomføre følsomhetsanalyse, samt vurdere virksomhetens markedsrisiko ut fra bidragskalkyler og kostnadsstruktur
  - kan utarbeide enkle driftsregnskap, herunder hensynta resultatkonsekvenser av beholdningsendringer og ulike beholdningsvurderinger

Generell kompetanse

Studenten

- kan anvende det bedriftsøkonomiske begrepsapparatet for å kommunisere med andre innenfor fagområdet
- kan bidra til god økonomistyring i bedriften gjennom modellbasert innsikt i kortsiktige driftsbeslutninger, kalkulasjon, prising og driftsregnskap
- kan formidle og rapportere bedriftsøkonomiske analyser og vurderinger

Innhold

- Målet med virksomheten og virksomhetens plass i det økonomiske system
- Ulike markedsformer og bedriftens tilpasning i markedet – om pris og etterspørsel
- Kostnadsteori og kostnadsstruktur
- Dekningsbidragsmodellen og kostnads-, resultat- og volumanalyser
- Kalkulasjon og produktprising
- Lønnsomhetsanalyser og risikovurderinger
- Produktvalg og produktprioritering under knappe ressurser

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger og oppgaveløsning. Regneark benyttes i oppgaveløsning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er 1-3 arbeidskrav i emnet. Arbeidskravene vil kunne bestå av multiple choice, regnearkøvelser og/eller skriftlig innlevering. Antall arbeidskrav og formen på disse opplyses høgskolens læringsplattform ved emnet start.

Eksamen

4 timers individuell, skriftlig skoleeksamen. Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk/administrative studiene ved Handelshøgskolen Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3SAM120 Mikroøkonomi

Emnekode: 3SAM120

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Anbefalte forkunnskaper: 3/S/H/KMET120 Matematikk for økonomer eller tilsvarende

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

- kan vise og forklare hvordan konsumenter fatter beslutninger basert på preferanser, priser og inntekt
- kan vise og forklare hvordan produsenter fatter beslutninger basert på teknologi og faktorpriser
- kan gjøre rede for forutsetningene i markedsteorien og markedsmekanismenes virkemåte
- kan anvende mikroøkonomisk teori og modeller til å forklare samspillet mellom konsumenter og produsenter i en markedslukevekt
- kan gjøre rede for ulike former for markedssvikt
- kan forklare hvorfor mikroøkonomisk teori kan betraktes som faglig grunnlag for andre økonomiske fag

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende grafiske og matematiske mikroøkonomiske modeller for å analysere markedslievekten og samfunnsøkonomisk effektiv i ulike konkurransesituasjoner og for å analysere enkle anvendte problemer
- kan vurdere hvordan ulike former for økonomisk politikk virker på enkeltaktørers adferd og derigjennom priser, produksjon, effektivitet og inntektsfordeling

Generell kompetanse

Studenten

- kan reflektere over forholdet mellom individuelle økonomiske valg og samfunnsøkonomiske konsekvenser av valgene
- kan formidle økonomiske resonnementer til andre ved hjelp av grafiske og matematiske mikroøkonomiske modeller, samt intuitive resonnementer

Innhold

- Konsument- og produsentteori
- Ulike konkurranseformer
- Økonomisk effektivitet
- Markedssvikt
- Virkninger av offentlige inngrep i markeder
- Anvendte problemstillinger
- Grafiske og matematiske modeller

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger og oppgaveløsning, individuelt og i grupper.

For å nå læringsutbyttet i faget må nye studenter diskutere, reflektere, gjøre oppgaver og delta på læringsaktiviteter. Det er derfor obligatorisk frammøte i emnet.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er 50% obligatorisk oppmøte i emnet. Ved studiestart vil emneansvarlig tydeliggjøre de obligatoriske kravene.

Det er 1-3 arbeidskrav i emnet. Arbeidskravene vil kunne bestå av flervalgstester og/eller skriftlig innlevering. Antall arbeidskrav og formen på disse opplyses høgskolens

læringsplattform ved emnet start.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen. Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk / administrative studiene ved Handelshøgskolen Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3JUS200 / HJUS200 Jus I - rettslære

Emnekode: 3JUS200 / HJUS200

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Emnet skal gi studenten innføring i juridisk metode og utvalgte generelle privatrettslige emner og problemstillinger. Innføringen skal gi studenten innsikt i de alminnelige rettslige rammer for utøvelse av næringsvirksomhet og de rettsregler som er av særlig betydning for organisering og utøvelse av slik virksomhet.

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om rettskildelære og juridisk metode
- har kjennskap til kontraktens betydning og funksjon
- har kunnskap om relevante rettsområder som har betydning for eiendomsmeglers og regnskapsførers arbeid, herunder regler om avtaleinngåelse, tolking og ugyldighet, sentrale deler av reglene om organisering av økonomisk virksomhet og

representasjon i selskapsforhold, stiftelse og sikring av pengekrav, gjeldsforfølgingsrett med hovedvekt på materiell konkursrett og sentrale deler av reglene om økonomisk kriminalitet

- har kjennskap til reglene om kjøp og misligholdsvirkningen ved kontraktsbrudd, næringsvirksomheters forhold til kreditorer og myndigheter, bortfall av pengekrav ved oppgjør og foreldelse samt konkursprosessen og enkeltforfølgingsrett

Ferdigheter

Studenten

- kan gjennomføre praktiske drøftelser i tilknytning til sentrale regler om
  - avtaleinngåelse, avtaletolkning og ugyldighet
  - etablering av økonomisk virksomhet og representasjon i selskapsforhold
  - etablering og sikring av pengekrav
  - vilkår for åpning av konkurs samt omstøtelse
  - økonomisk kriminalitet
  - kjøp og misligholdsvirkninger ved kontraktsbrudd
  - næringsvirksomheters forhold til kreditorer og myndigheter
  - bortfall av pengekrav ved oppgjør og foreldelse

Generell kompetanse

Studenten

- kan tilegne seg ny kunnskap innen ovennevnte rettsområder og kunnskap om andre rettsområder som har betydning for eiendomsmegling og regnskapsførers arbeid
- kan formidle sentralt fagstoff gjennom relevante uttrykksformer
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre fagpersoner og bidra til å utvikle god praksis
- kan bidra til nytenkning i innovasjonsprosesser
- kan reflektere over etiske problemstillinger innenfor de relevante rettsområdene
- kan se emnet i en større sammenheng i et samfunnsmessig perspektiv

Innhold

- Rettskilder og juridisk metode
- Inngåelse av avtaler, avtaletolkning, fullmakter og representasjon i avtaleforhold, ugyldige avtaler
- Kontraktsretten med hovedvekt på kjøpsretten
- Panterett, herunder regler om sikkerhet i fast eiendom ved inngåelse av låneavtaler

- Pengekravsrett, herunder stiftelse av en låneavtale, kredittavtalen, krav til oppfyllelse, renter og morarenter, regler om motregning, foreldelse og gjeldsovertagelse og overdragelse av pengekrav
- Insolvensjus med hovedvekt på enkeltforfølgning med inkasso og tvangsfullbyrdelse og fellesforfølgning med hovedvekt på gjeldsforhandling og konkurs
- Økonomisk kriminalitet, herunder straffeprosess og de sentrale straffebestemmelsene som kan overtres ved økonomisk kriminalitet
- Selskapsrett, med hovedvekt på selskapsformene enkeltpersonforetak, aksjeselskap og ansvarlig selskap

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger og gruppearbeid. Det forutsettes at studentene danner grupper for faglig aktivitet.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Én innleveringsoppgave.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3REV210 Virksomhets- og regnskapsorganisering

Emnekode: 3REV210

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Anbefalt: 3/SREV100 Grunnleggende regnskap eller tilsvarende

Læringsutbytte

Emnet fokuserer på utfordringer knyttet til behandling og registrering av transaksjoner og virksomhetshendelser, herunder organisering av virksomheten, forretningsprosesser og intern kontroll, samt regnskapsførers rolle og god regnskapsføringsskikk.

Ved bestått emner har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kjennskap til hovedprinsippene for god foretaksstyring, herunder styrets, daglig leder og revisors ansvar
- har kjennskap til de mest sentrale virksomhetsrutiner
- har kjennskap om krav til sikkerhet og kontroller i IKT-systemer
- har kunnskap om de grunnleggende bokføringsprinsipper i bokføringsloven og god bokføringsskikk, herunder øvrige bestemmelser i bokføringsloven

- har god kjennskap til regelverket for regnskapsførere og god regnskapsførerskikk, herunder regnskapsførers rolle og de regler som regulerer plikter og rettigheter for autoriserte regnskapsførere, herunder erstatningsrettslige plikter

Ferdigheter

Studenten

- kan identifisere, vurdere og forstå risiko
- kan anvende metoder for analyse og styring av risiko
- kan utforme tiltak for å sikre effektiv intern kontroll
- kan anvende regler om rettigheter og plikter og innholdet i god regnskapsførerskikk, herunder risikoregelverket og hvitvaskingsregelverket

Generell kompetanse

Studenten

- kjenner til generelle kontroller og kan reflektere over organisasjonsmessige relasjoner i tilknytning til intern kontroll

Innhold

- Bokføringsloven med forskrift og god bokføringsskikk
- Formelle krav til regnskapsorganisering
- Generelt om regnskapssystemer
- Oppbygging av IT-baserte regnskapssystemer
- Regnskapets kvalitetskrav
- Regnskapsrutiner
- Internkontroll
- Risikovurderinger og kontrolltiltak
- Bruk av ekstern regnskapsfører
- Årsavslutninger
- Regnskapsførerloven med forskrift og god regnskapsførerskikk
- Økonomisk kriminalitet
- God regnskapsførerskikk
- Hvitvaskingsloven

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger og oppgaveløsninger.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

En skriftlig innleveringsoppgave, individuelt eller i gruppe på inntil tre personer.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

- Norges lover og andre lovsamlinger.
- Særtrykk av lover og forskrifter.
- Revisors håndbok.
- Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk / administrative studiene ved Handelshøgskolen i Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3REV220 / HREV220 / KREV220

Økonomistyring

Emnekode: 3REV220 / HREV220 / KREV220

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Anbefalte forkunnskaper: 3/S/HBED100 Grunnleggende bedriftsøkonomi og 3/S/HREV100 Grunnleggende regnskap eller tilsvarende

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan forklare oppbyggingen av, forutsetninger for, og anvendelser av henholdsvis bidrags-, selvkost- og aktivitetsbaserte kalkyler
- kan beskrive ulike driftsregnskapsmodeller med tilhørende anvendelsesområder
- kan skille relevante fra ikke relevante kostnader i kortsiktige driftsrelaterte beslutninger
- kan identifisere forskjeller mellom driftsregnskap og kortsiktig likviditetsoppfølging
- kan gjøre rede for teknikker i budsjettering og sammenhengene mellom de sentrale delbudsjettene som inngår i et samlet budsjettssystem
- kan beskrive standard modeller for desentralisert økonomisk styring

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende styrings- og kontrollgrunnlag for en virksomhets drift i form av kalkyler, standarder, budsjetter og driftsregnskap
- kan tallfeste hvordan avvik mellom oppnådd og budsjettet resultat fra periodens drift kan forklares ved dekomponering av totalavvik i henholdsvis salgpris-, salgsvolum-, faktorpris- og faktorproduktivitetsavvik
- kan trekke ut relevant informasjon fra kalkyler og driftsregnskap for å ta kortsiktige driftsrelaterte beslutninger
- kan beregne og analysere virkningene av de kortperiodiske driftsbudsjettene

Generell kompetanse

Studenten

- kan formidle beslutnings- og styringsrelevant informasjon for løpende (kortperiodisk) økonomistyring i strukturert rapportform

Innhold

- Kalkyler
- Prissetting
- Budsjetter
- Driftsregnskap og styringsrapporter
- Avviksanalyser
- Beslutningsrelevante kostnader
- Aktivitetsbasert kalkulasjon og styring
- Desentralisering av økonomisk ansvar
- «Just in time»

Arbeids- og undervisningsformer

Det er 1-3 arbeidskrav i emnet. Arbeidskravene vil kunne bestå av multiple choice, regnearkøvelser og/eller skriftlig innlevering. Antall arbeidskrav og formen på disse opplyses høgskolens læringsplattform ved emnet start.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er arbeidskrav i emnet. Form, omfang, antall og gjennomføringsmåte fastsettes for det enkelte semester og kunngjøres ved semesterstart.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen. Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk / administrative studiene ved Handelshøgskolen i Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3MET200 Samfunnsvitenskapelig metode

Emnekode: 3MET200

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan beskrive de ulike fasene i et typisk forskningsprosjekt
- kan forklare forholdet mellom teori, empiri og data
- kan redegjøre for heholdsvis kvalitative og kvantitative forskningsdesig og hvordan de kan kombineres
- kan redegjøre for grunnleggende kvalitative og kvantitative datainnsamlingsmetoder
- kan gjøre rede for grunnleggende kvalitative og kvantitative analysemetoder og beskrive hvordan programvare kan benyttes i analyser
- kan reflektere over begrepene samfunnsvitenskap og samfunnsvitenskapelige forskningsmetoder

Ferdigheter

Studenten

- kan formulere en problemstilling, samt avgrense og definere nøkkelbegreper
- kan beskrive og eksemplifisere et forskningsprosjekt innenfor den kvantitative forskningstradisjonen
- kan gjennomføre grunnleggende kvantitativ datainnsamling
- kan anvende utvalgte statistiske metoder i en kvantitativ analyse
- kan beskrive og eksemplifisere et forskningsprosjekt innen den kvalitative forskningstradisjonen
- kan gjennomføre grunnleggende kvalitativ datainnsamling
- kan gjennomføre grunnleggende kvalitativ dataanalyse

Generell kompetanse

Studenten

- kan vurdere om et forskningsprosjekt er meldepliktig til personvernombudet for forskning
- kan vurdere metodevalg, metodebruk og sammenhengen mellom metode og konklusjoner i ulike faglige framstillinger, vitenskapelige og populærvitenskapelige
- har metodefaglig grunnlag for å kunne gjennomføres et akademisk prosjekt på bachelornivå, f.eks. en bacheloroppgave

Innhold

- Utforming av forskningsspørsmål, forskningsdesign og datainnsamling
- Kvalitative og kvantitative innsamlingsteknikker, herunder observasjon, intervju, gruppesamtaler og spørreskjemaer.
- Praktisk bruk av spørreprogram og statistikkprogram
- Bearbeiding, analyse og tolkning av kvalitative og kvantitative data og slutningsstatistikk
- Statistisk analyse og signifikanstesting
- Intervjuteknikker og tekstanalyse
- Perspektiver på samfunnsvitenskapelig forskning

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, demonstrasjon av statistikkprogram og statistiske analyser, øvelser i bruk av programvare og oppgaveløsning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan

avlegges

- En skriftlig oppgave i kvalitativ metode.
- En skriftlig oppgave i kvantitativ metode.

Eksamen

4 timers individuell, skriftlig eksamen. Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk/ administrative studiene ved Høgskolen i Handelshøgskolen Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3REG200 Skatterett I - personbeskatning

Emnekode: 3REG200

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har overordnet kjennskap til skattesystemet
- har kunnskap om skattereglene for personbeskatning, både inntekts- og formuesskatt
- har kunnskap om skatteplikten til Norge
- har kunnskap om skattesubjekt og skattested
- har overordnet kjennskap til skatteplanlegging og etiske refleksjoner
- har kjennskap til reglene om fradrag i utlignet skatt
- har kjennskap til grunnleggende ligningsforvaltningsrett og tilsidesettelse
- har kjennskap til regler for skattebetaling og skatteinnkreving

Ferdigheter

Studenten

- kan fastsette grunnlaget for inntektsskatter for personlige skattytere, både alminnelig inntekt og personinntekt
- kan fastsette grunnlaget for formuesskatt for personlige skattytere
- kan foreta skatteberegning for inntekts- og formueskattene for personlige skattytere
- kan foreta vurderinger av skatteplikt, riktig skattested og skattesubjekt
- kan foreta vurderinger knyttet til skatteobjekter, både periodiseringer, avgrensninger mot ikke skattepliktige poster og måling/verdsetting

Generell kompetanse

Studenten

- kan anvende juridisk metode ved behandling av skattemessige problemstillinger
- kan oppdatere og tilegne seg ny kunnskap innen skatterett samt andre rettsområder som har betydning for regnskapsarbeid
- kan formidle fagstoff skriftlig
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre fagpersoner og bidra til å utvikle god praksis
- kan reflektere over etiske problemstillinger innenfor emnet
- kan se emnet i en større sammenheng i et samfunnsmessig perspektiv

Innhold

- Overordnet innføring i skattesystemet, dets formål og skatteetikk
- Innføring i systemet for personbeskatning, inntekts- og formuesbeskatning
- Skatteplikt
- Beregning av skatt og trygdeavgift samt fradrag i skatt og skattebegrensning
- Skattested
- Hovedreglene om inntekts- og formuesbeskatning av personer
- Formuesskatt: beregningstidspunkt, bruttoformue og fradrag for gjeld
- Brutto inntektsskatt: personinntekt for lønnstakere og pensjonister, trinnskatt og trygdeavgift
- Netto inntektsskatt, alminnelig inntekt: skattepliktige inntekter og fradragsberettigede kostnader samt tidfesting av disse
- Regler for fradrag i utlignet skatt
- Skattesubjekt
- Grunnleggende ligningsforvaltningsrett, skattebetaling og skatteinnkreving

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger og gruppearbeid. Det forutsettes at studentene danner grupper for faglig aktivitet.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

- Muntlig presentasjon i gruppe på inntil tre personer, med gjensidig medstudent-respons
- En skriftlig innleveringsoppgave individuelt eller i gruppe på inntil tre personer.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

- Lovdata Pro (eksamensmodus).
- Norges lover, særtrykk av lover eller forskrifter uten kommentarer.
- Skattelovsamling.
- Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk / administrative studiene ved Høgskolen i Handelshøgskolen i Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3REG250 Skatterett II - virksomhetsbeskatning

Emnekode: 3REG250

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Anbefalt: 3/SREG200 Skatterett I eller tilsvarende

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om skattereglene knyttet til næringsvirksomhet og selskaper
- har kunnskap om sammenhengen mellom personbeskatning og virksomhetsbeskatning
- har kjennskap til hvilke transaksjoner og hendelser vedrørende eierskap og egenkapital som kan medføre beskatning
- har kjennskap til skattemessige virkninger av opphør av virksomhet og likvidasjon av selskap
- har kjennskap til regler for beregning av arbeidsgiveravgift
- har kjennskap til formuesfastsettelse for ikke-børsnoterte aksjer og andeler i ansvarlige selskaper

- har kjennskap til hovedprinsipper for å fastsette skattemessig inngangsverdi for eiendeler mottatt som arv eller gave
- har overordnet kjennskap til skatteplanlegging og etiske refleksjoner

Ferdigheter

Studenten

- kan avgjøre hva som er skattepliktige inntekter, fradragsberettigede kostnader samt foreta korrekt tidfesting av postene for beregning av alminnelig inntekt i næring (EPF, AS, ANS)
- kan beregne skattekostnad, betalbar skatt og utsatt skatt for aksjeselskaper
- kan fastsette grunnlag for beskatning av aksjonærer (Aksjonærmodellen og Fritaksmetoden), deltakere i ansvarlige selskap (Deltakermodellen) og innehaver av enkeltpersonforetak (Foretaksmodellen)
- kan fastsette samlet grunnlag for beskatning og samlet skatt for personlige skatteyttere som også er deltakere/eiere i virksomhet
- kan skattemessig behandle omdanning av enkeltpersonforetak (EPF) til aksjeselskap (AS)
- kan vurdere skattemessige virkninger ved virksomhetsoverdragelse

Generell kompetanse

Studenten

- kan anvende juridisk metode ved behandling av skattemessige problemstillinger
- kan oppdatere og tilegne seg ny kunnskap innen skatterett samt andre rettsområder som har betydning for regnskapsarbeid
- kan formidle fagstoff skriftlig
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre fagpersoner og bidra til å utvikle god praksis
- kan reflektere over etiske problemstillinger innenfor emnet
- kan se emnet i en større sammenheng i et samfunnsmessig perspektiv

Innhold

- Innføring i næringsbeskatning med særlig vekt på forskjeller fra og sammenhenger med personbeskatning
- Skattepliktige inntekter og fradragsberettigede kostnader samt tidfesting av disse, herunder forskjeller fra regnskapslovens regler, for beregning av alminnelig inntekt i næringsvirksomheter (EPF, ANS, AS)
- Beregning av skattekostnad, betalbar og utsatt skatt i aksjeselskaper

- Fastsetting av grunnlag for beskatning av aksjonær (aksjonærmodellen), deltakere i deltakerlignede selskap (deltakermodellen) og innehaver av enkeltpersonforetak (foretaksmodellen), herunder transaksjoner og hendelser vedrørende eierskap og egenkapital som kan medføre beskatning
- Beregning av formuesverdier på ikke børsnoterte aksjer og andeler i deltakerlignede selskaper
- Beregning av samlet skattepliktig inntekt (alminnelig inntekt og personinntekt), formue og skatt for personlig skattytere som også er deltakere/eiere i virksomhet
- Vurdering av skattemessig virkninger av virksomhetsoverdragelse
- Omdanning av enkeltpersonforetak (EPF) til aksjeselskap (AS)
- Sentrale regler for fastsetting av skattemessig inngangsverdi for mottakere av eiendeler som arv eller gave

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger og gruppearbeid. Det forutsettes at studentene danner grupper for faglig aktivitet.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

- Muntlig presentasjon i gruppe på inntil tre personer, med gjensidig medstudent-respons
- En skriftlig innlevering individuelt eller i gruppe på inntil tre personer.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

- Lovdata Pro (eksamensmodus).
- Norges lover, særtrykk av lover eller forskrifter uten kommentarer.
- Skattelovsamling.
- Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk / administrative studiene ved Høgskolen i Handelshøgskolen i Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og

formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3REG160 / KREG160 Videregående regnskap

Emnekode: 3REG160 / KREG160

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Anbefalt krav: 3/S/HREG100 Grunnleggende regnskap eller tilsvarende

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan beskrive hovedtrekk i til enhver tid gjeldende norske regnskapsregulering i lys av brukergruppens informasjonsbehov og nasjonal og internasjonal utvikling av standardsetting og lovgrunnlag
- kan gjøre rede for innholdet i historisk kost- og virkelig verdi-modellene for regnskapsføring med tilhørende konsekvenser for behandling (verdivurdering, periodisering) og tolking av modellavhengige poster i regnskapet
- kan gjøre rede for de mest sentrale forskjellene mellom regnskaps- og skatteregler
- forklare behovet for konsernregnskap og prinsippene for eliminering av konserninterne poster ved utarbeiding av konsernregnskap

Ferdigheter

Studenten

- kan avslutte et årsregnskap med noter i samsvar med regnskapslovens bestemmelser, spesielt for små foretak, inklusiv skatteposter, resultatdisponering og kontantstrøm for AS
- kan tolke finansregnskapsinformasjon i lys av Regnskapslovens modellvalg
- kan analysere lønnsomhet, risiko, likviditet og finansiering med utgangspunkt i finansregnskapet
- kan foreta konsolidering av enkle selskapsregnskap til samlet konsernregnskap

Generell kompetanse

Studenten

- kan reflektere kritisk over kvalitet og relevans av informasjonsinnholdet i et finansregnskap i lys av kunnskap om regnskapsregulering, modellvalg og konsernforhold
- kan orientere seg i den løpende utviklingen knyttet til norsk og internasjonal regnskapsregulering

Innhold

- Resultat- og balanseorientering
- Det konseptuelle rammeverket til IFRS
- Regnskapsprinsipper og god regnskapskikk
- Internasjonal regnskapsutvikling, reguleringsorganer m.v.
- Sammenhengen mellom regnskap og skatt
- Årsberetning og noteopplysninger
- Kontantstrømoppstilling
- Regnskapsregelverket for små foretak
- Regnskapsregelverket for ideelle organisasjoner
- Regnskapsanalyse

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger og oppgaveløsinger.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er 1-4 arbeidskrav i emnet. Arbeidskravene vil kunne bestå av multiple choice, regnearkøvelser og/eller skriftlig innlevering. Antall arbeidskrav og formen på disse opplyses høgskolens læringsplattform ved emnet start.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen.

Prestasjonen vurdres med gradert bokstavkarakter fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

- Særtrykk av Regnskapsloven, Skatteloven, Bokføringsloven og forskrifter eller lovsamlinger hvor disse inngår, f eks. Revisors håndbok
- Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk / administrative studiene ved Handelshøgskolen Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3BED200 / KBED200 Investering og finansiering

Emnekode: 3BED200 / KBED200

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Anbefalte forkunnskaper: 3/S/HBED100 Grunnleggende bedriftsøkonomi, 3/S/HREV100 Grunnleggende regnskap, 3/S/HMET120 Matematikk for økonomer og 3/S/HMET130 Statistikk for økonomer eller tilsvarende

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan identifisere situasjoner/beslutninger der investeringsanalytiske metoder er relevant å bruke
- kan forklare tidsverdien av penger og forklare og anvende begrepene nominell rente, reell rente og risikjustert rente
- kan gjøre rede for de sentrale metodene for analyse og lønnsomhetsvurdering av investeringer
- kan gjøre rede for de sentrale metodene for analyse av risiko; følsomhetsanalyse, scenarioanalyse og beslutningstre

- kan gjøre rede for kapitalverdimodellen
- kan forklare hvordan gjeldsgraden påvirker risikoen i bedriften

Ferdigheter

Studenten

- kan budsjettere beslutningsrelevant kontantstrøm ved både investerings- og finansieringsbeslutninger
- kan gjennomføre lønnsomhetsanalyser av investeringer etter nåverdi-, internrente- og annuitetsmetode og tilbakebetalingsmetoden
- kan analysere ulike finansieringsmuligheter etter nåverdi og effektiv rente
- kan utarbeide beslutningsgrunnlag for investeringsbeslutninger og finansieringsbeslutninger der lønnsomhet, risikovurdering og risikoavveining er sentrale elementer
- kan anvende kapitalverdimodellen for å etablere risikojustert avkastningskrav når markedsrisikoen er relevant
- kan vurdere lønnsomheten av investerings- og finansieringsbeslutninger, med vekt på tidsverdien av penger, håndtering av risiko og beregning av relevant kontantstrøm

Generell kompetanse

Studenten

- kan formidle verdien av fleksibilitet knyttet til foretakets investeringsbeslutninger til beslutningstakere

Innhold

- Modeller for budsjettering av relevant kontantstrøm
- Renteregning og diskontering
- Modeller for lønnsomhetsvurdering av investerings- og finansieringsprosjekter
- Risikovurdering; Følsomhetsanalyser og stjernediagram
- Kapitalkostnad, kapitalverdimodell og risikojustert rente
- Ulike typer finansiering
- Sammenhengen mellom gjeldsgrad og risiko for eierne

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, oppgaveløsning individuelt og i gruppe. Bruk av regneark i oppgaveløsning og arbeidskrav.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er 1-3 arbeidskrav i emnet. Arbeidskravene vil kunne bestå av multiple choice, regnearkøvelser og/eller skriftlig innlevering. Antall arbeidskrav og formen på disse opplyses høgskolens læringsplattform ved emnet start.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen. Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk / administrative studiene ved Handelshøgskolen Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3SAM100 / KSAM100 Makroøkonomi

Emnekode: 3SAM100 / KSAM100

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Undervises i vårsemesteret første gang 2020.

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Anbefalte forkunnskaper: 3/S/HMET120 Matematikk for økonomer og 3/S/HSAM120 Mikroøkonomi eller tilsvarende

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan forklare hva som inngår i Nasjonalbudsjettet
- kan forklare sentrale makroøkonomiske størrelser, samt vise og forklare sammenhenger mellom disse
- kan gjøre rede for overordnede makroøkonomiske målsettinger
- kan gjøre rede for hvordan inflasjon virker i økonomien
- kan gjøre rede for forhold som påvirker konjunktursituasjoner i økonomien, samt stabiliseringspolitiske virkemidler
- kan beskrive arbeidsledighet og hvorfor dette er en viktig indiaktor på konjunktursituasjonen i økonomien
- kan gjøre rede for hvordan sentrale grunnleggende internasjonale forhold påvirker den nasjonale økonomien

- kan beskrive økonomisk vekst og forklare sentrale drivkrefter som gir grunnlag for økonomisk vekst

Ferdigheter

Studenten

- kan bruke enkle makroøkonomiske modeller og teori til å forklare et lands økonomiske situasjon og utviklingstendenser
- kan vurdere konjunktursituasjonen i økonomien, samt analysere virkningen av økonomiske sjokk og stabiliseringspolitikk ved hjelp av grafiske og matematiske modeller

Generell kompetanse

Studenten

- kan innhente informasjon om makroøkonomiske indikatorer og holde seg oppdatert på videre trender og utviklingstendenser i økonomien
- kan formidle økonomiske resonnementer til andre ved hjelp av grafiske og matematiske makroøkonomiske modeller, samt intuitive resonnementer

Innhold

- Nasjonalregnskap/-budsjett
- Grafiske og matematiske makroøkonomiske modeller
- Konjunkturer
- Arbeidsledighet
- Inflasjon
- Økonomisk vekst
- Økonomiske sjokk
- Makroøkonomisk politikk

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger og oppgaveløsning, individuelt og i grupper.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er 1-3 arbeidskrav i emnet. Arbeidskravene vil kunne bestå av multiple choice, regnearkøvelser og/eller skriftlig innlevering. Antall arbeidskrav og formen på disse opplyses høgskolens læringsplattform ved emnet start.

Eksamen

4 timer skriftlig, individuell skoleeksamen. Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk/administrative studiene ved Handelshøgskolen i Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3ORG230 Digital organisasjon og ledelse

Emnekode: 3ORG230

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

3/SORG100 Organisasjonsforståelse eller tilsvarende

Læringsutbytte

Emnet har som formål å tematisere informasjon – og kommunikasjonsteknologi (IKT) og digitaliseringsprosesser innenfor konteksten organisasjon og ledelse. Målet er at studentene skal opparbeide seg kunnskap som kan anvendes i praktisk strategisk arbeid, som f.eks. ledelse av endringsprosesser og praktisk problemløsning innenfor ulike bransjer og virksomheter, der IKT og digitalisering står sentralt.

Ved bestått emne har studenten følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om sentrale teorier om forholdet mellom teknologi og samfunn
- har kunnskap om IKT og digitaliseringsprosessers historie, tradisjoner og egenart innenfor ulike typer virksomheter (offentlig og privat), samt innenfor ulike bransjer og organisasjonsformer (økonomi/regnskap, service- og tjenesteyting, produksjon og varehandel).
- har kunnskap om IKTs muligheter og begrensninger i moderne organisasjoner, innenfor ulike bransjer, samt i forbindelse med utøvingen av ulike former for

- lederskap
- har kjennskap til demokratiutfordringer, etiske problemer og åpenhetsproblematikk i forbindelse med IKT-anvendelse og digitalisering i organisasjoner
- har forståelse for hvordan IKT og digitalisering kan anvendes i praktisk strategisk arbeid, som f.eks. ledelse av endringsprosesser og i praktisk problemløsning innenfor ulike bransjer og virksomheter

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid på praktiske og teoretiske problemstillinger og treffe begrunnede valg om hvordan IKT kan anvendes i ulike organisasjoner, samt innenfor ulike bransjer
- kan finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og framstille dette slik at det belyser en problemstilling knyttet til ulike anvendelser av IKT
- har praktisk kunnskap om hvordan IKT bidrar til å forme organisasjonsprosesser innenfor ulike bransjer, som f.eks. ledelse, beslutninger, læring, rekruttering, kommunikasjon og omdømmebygging

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for den samfunnsmessige betydningen av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) og har utviklet evnen til kritisk vurdering av teknologianvendelser.
- har innsikt i relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger knyttet til digitalisering i ulike virksomheter og ulike bransjer, samt i utøvelse av lederskap
- kan formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig, muntlig og gjennom andre relevante uttrykksformer kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor fagområdet og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis for IKT-anvendelse og digitale prosesser
- kjenner til nytenking og innovasjonsprosesser når det gjelder IKT, digitalisering og digitale tjenester
- kan se verdien av digitale samarbeidsformer/communities of practice

Innhold

- Teoretiske perspektiver på forholdet IKT og samfunn

- Historisk perspektiv på IKT-anvendelse og digitaliseringsprosesser i organisasjoner
- Styring av IT ("IT governance") – hovedretninger, modeller og rammeverk
- IKT-strategi og organisering av IKT-arbeid i organisasjoner
- Digital ledelse
- Arkitekturstrategier for IKT i organisasjoner
- Håndtering av komplekse systemer og infrastrukturer
- Digital Era Governance
- Digital tjenesteyting og digitale tjenester
- Digitale arbeidsprosesser, som regnskap, endringsprosesser og ledelsesutøvelse
- eDemokrati og eForvaltning, samt etiske perspektiver på IKT
- Grunnleggende sider ved systemutvikling, prinsipper og metoder
- Digitale samarbeidsformer og bruk av digitale verktøy når man arbeider distribuert, f.eks. VCoP's

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, oppgaveløsninger og gruppearbeid. Det vil bli benyttet casearbeid tilpasset ulike fagområder og bransjetemaer, f.eks. ledelse, organisasjonsutvikling, regnskapsprosesser og endringsprosesser.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Inntil tre skriftlige arbeidskrav i grupper på inntil tre personer.

Eksamen

2 dagers skriftlig, individuell hjemmeeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3REG300 Skatterett III - merverdiavgiftsrett

Emnekode: 3REG300

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle krav.

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om merverdiavgiftsreglene knyttet til næringsvirksomhet med hovedvekt på MVA-loven med forskrift
- har kjennskap til grunnleggende vilkår for avgiftsplikt, herunder registrering i merverdiavgiftsregisteret
- har kjennskap til innholdet i begrepene avgiftssubjekt og avgiftsobjekt og til transaksjonskravet
- har kjennskap til reglene om beregning av utgående merverdiavgift, herunder merverdiavgiftsgrunnlaget og merverdiavgiftssatsene
- har kunnskap om unntaks- og fritaksreglene
- har kjennskap til reglene om fradrag for inngående merverdiavgift

- har kjennskap til merverdiavgiftsregler knyttet til fast eiendom, herunder frivillig registrering og justeringsreglene
- har kjennskap til uttaksreglene
- har kjennskap til reglene om skattemelding for merverdiavgift, avgiftsregnskap og periodisering
- har kjennskap til merverdiavgiftsforvaltningen
- har overordnet kjennskap til merverdiavgiftsplanlegging og etiske refleksjoner

Ferdigheter

Studenten

- kan redegjøre for vilkår for avgiftsplikt og registrering i merverdiavgiftsregisteret
- kan vurdere en virksomhets merverdiavgiftsmessige forhold, herunder plikten til å beregne og betale utgående merverdiavgift og retten til fradrag for inngående merverdiavgift
- kan merverdiavgiftsmessig behandle alminnelige transaksjoner

Generell kompetanse

Studenten

- kan anvende juridisk metode ved behandling av merverdiavgiftsmessige problemstillinger
- kan oppdatere og tilegne seg ny kunnskap innen merverdiavgiftsrett med betydning for regnskapsarbeid
- kan formidle fagstoff skriftlig
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre fagpersoner og bidra til å utvikle god praksis
- kan reflektere over etiske problemstillinger innenfor emnet
- kan se emnet i en større sammenheng i et samfunnsmessig perspektiv

Innhold

- Grunnleggende vilkår for avgiftsplikt
- Merverdiavgiftspliktens omfang
- Avgiftssubjektene
- Registrering i merverdiavgiftsregisteret og mulighet for frivillig registrering
- Objektkravet til varer og tjenester
- Transaksjonskravet
- Unntak fra merverdiavgiftsloven
- Uttak av varer og tjenester fra avgiftspliktig virksomhet

- Fritak for merverdiavgift
- Avgiftssatser og grunnlaget for beregning av merverdiavgift
- Fradrag for inngående merverdiavgift, herunder forholdsmessig fradrag for fellesanskaffelser.
- Særskilte begrensninger i fradragsretten for inngående merverdiavgift
- Merverdiavgift ved innførsel fra og utførsel til utlandet
- Merverdiavgiftsreglene for fast eiendom, herunder justeringsreglene
- Avgiftsoppgjøret, herunder skattemelding for merverdiavgift
- Avgiftsforvaltningen

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger og gruppearbeid. Det forutsettes at studentene danner grupper for faglig aktivitet.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

- Muntlig presentasjon i gruppe, med gjensidig medstudent-respons
- En skriftlig innlevering individuelt eller i gruppe på inntil tre personer.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

- Lovdata Pro (eksamensmodus).
- Norges lover, særtrykk av lover eller forskrifter uten kommentarer.
- Skattelovsamling.
- Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk / administrative studiene ved Handelshøgskolen i Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3LED300 / KLED300 Strategi

Emnekode: 3LED300 / KLED300

Studiepoeng: 7,5

Semester

Høst

Språk

Norsk (engelsk ved behov)

Krav til forkunnskaper

Anbefalte forkunnskaper: 3/S/HMAR100 Markedsføring og 3/S/H/R/KORG100 Organisasjonsforståelse eller tilsvarende

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan gjøre rede for strategibegrepet i et historisk perspektiv
- kan drøfte og anvende strategibegrepet
- kan beskrive den strategiske planleggingsprosessen og generiske strategier
- kan forklare fundamentale teorier, modeller og analytiske verktøy brukt i strategisk analyse
- kan gjøre rede for hvordan strategier kan bidra til å nå mål om verdiskaping, effektivitet og lønnsomhet
- kan gjøre rede for strategi i dynamiske omgivelser og kjenner til nyere strategisk praksis

Ferdigheter

Studenten

- kan gjennomføre en grunnleggende strategisk analyse for en virksomhetsenhet med fokus på omgivelses- og markedsfaktorer og virksomhetens interne ressurser
- kan drøfte sammenhengen mellom strategi og andre økonomi- og ledelsesfag
- kan innhente og anvende relevant informasjon fra varierte kilder for å belyse bedriftens konkurransesituasjon og forhold i bransjen

Generell kompetanse

Studenten

- kan vurdere etiske problemstillinger og vise til samfunnsansvar i forbindelse med virksomhetens strategiske beslutninger
- kan samarbeide med andre i en strategiprosess og kommunisere resultatene på det til enhver tid gjeldende undervisningspråk
- kan delta i drøfting av strategisk analyse i en virksomhet, evaluere alternativer og gi anbefalinger om strategiske valg.

Innhold

- Strategibegrepet i et historisk perspektiv
- Strategisk planlegging, analyse og ledelse
- Ekstern analyse
- Intern analyse
- Generiske strategier, posisjonering og profilering
- Strategisk valg og implementering
- Virksomhetens samfunnsansvar
- Nyere strategisk praksis

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, oppgaveløsinger, gruppearbeid, seminarer, diskusjoner og presentasjoner.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er 1-3 arbeidskrav i emnet. Arbeidskravene vil kunne bestå av multiple choice og/eller skriftlig innlevering. Antall arbeidskrav og formen på disse opplyses i høgskolens læringsplattform ved emnets start.

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen. Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Ingen.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3REV320 Årsregnskap

Emnekode: 3REV320

Studiepoeng: 15

Semester

Høst / Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Anbefalte forkunnskaper: 3/S/H/REG120 Grunnleggende regnskap og 3/SREV160 Videregående regnskap (Videregående finansregnskap) eller tilsvarende.

Læringsutbytte

Emnet skal gi studenten ytterligere dybdekunnskap i å utarbeide og vurdere om et årsregnskap er i samsvar med sentrale regnskapsstandarder innenfor ulike regnskapsspråk, herunder IFRS.

Ved fullført emne har studenten følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om det teoretiske grunnlaget for de grunnleggende regnskapsprinsippene og god regnskapsskikk
- har kunnskap om sentrale standarder om årsregnskapet
- har kjennskap til foretakets ansvar for rapportering om samfunnsansvar
- har kjennskap til etiske regnskapsfaglige problemstillinger, herunder grensen mot regnskapsmanipulasjon
- kan beskrive krav til de mest sentrale noter til regnskapet og årsberetningen

- har kjennskap til prosessen rundt avleggelsen av et årsregnskap og være aktiv bidragsyter i et regnskapsfaglig miljø
- har kunnskap om brukernes informasjonsbehov og behovet for regnskapsregulering, resultat- og balanseorientering, det konseptuelle rammeverket til IFRS, internasjonal regnskapsregulering, reguleringsorganene m.v.

Ferdigheter

Studenten

- kan innregne og måle alle hovedpostene i resultatregnskapet og balansen og spesifikasjonen i årsregnskapet
- kan anvende kunnskapen på praktiske regnskapsproblemstillinger og dets påvirkning på resultat og balanse
- kan utarbeide en virksomhetssammenslutning med skatt og minoriteter
- kan utarbeide konsernregnskap
- kan utarbeide regnskap der egenkapitalmetoden er benyttet

Generell kompetanse

Studenten

- kan tilegne seg oppdatert kunnskap innenfor ovennevnte kunnskaps- og ferdighetsområder og kunnskap om andre områder innen faget
- kan formidle sentralt fagstoff gjennom relevante uttrykksformer
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre fagpersoner og bidra til å utvikle god praksis
- kan bidra og støtte oppunder nytenkning og i innovasjonsprosesser
- kan reflektere over etiske problemstillinger innenfor faget
- kan se emnet i en større sammenheng i et samfunnsmessig perspektiv

Innhold

- Grunnleggende regnskapsprinsipper
- God regnskapsskikk/norske regnskapsstandarder
- Generelle krav til årsregnskapet
- Behandling av alle hovedpostene i balansen og resultatregnskapet
- Noter til regnskapet
- Årsberetning
- Konsernregnskap
- Skatt i konsern
- Egenkapitalmetoden/kostmetoden

- Fusjon/fisjon
- IFRS, herunder det konseptuelle rammeverket, resultat- og balanseorientering, internasjonal regnskapsutvikling, reguleringsorganer m.v.

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger og gruppearbeid.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

To skriftlige innleveringsoppgaver. Oppgaven som gis i høstsemesteret kan løses individuelt eller i gruppe på inntil tre personer, mens oppgaven som gis i vårsemesteret skal løses individuelt.

Eksamen

6 timers skriftlig, individuell skoleeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte karakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

- Revisors håndbok
- IFRS på norsk
- IAS 16,18 og 40 (kopier)
- Norges Lover/særtrykk eller samlinger av lover uten kommentarer
- Skattelovsamling (J. Jærøy eller O. Gjems-Onstad)
- Rente- og annuitetstabeller
- Kalkulator i tråd med retningslinjer for kalkulatorbruk på de økonomisk / administrative studiene ved Handelshøgskolen i Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Oppdaterte retningslinjer foreligger og formidles til studentene ved oppstart av hvert studieår.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3REG350 Praktisk regnskap, skatt og rådgivning

Emnekode: 3REG350

Studiepoeng: 15

Semester

Høst / Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Anbefalt: 3/SREG160 Videregående regnskap (Videregående finansregnskap), 3/SREV210 Virksomhets- og regnskapsorganisering og 3/SREG250 Skatterett II - Virksomhetsbeskatning eller tilsvarende

Læringsutbytte

Emnet skal være et faglig fordypende og praktisk arbeid der man anvender IT-baserte hjelpemidler som til daglig brukes i regnskapsarbeidet.

Emnet skal gi studenten ferdigheter i å benytte tilegnede teoretiske kunnskaper fra andre emner til å utarbeide og vurdere et årsregnskap (finansregnskap) gjennom praktiske case.

Emnet skal gi studenten ferdigheter i å formidle sine resultater og vurderinger gjennom et større selvstendig skriftlig arbeid og muntlig presentasjon som gjenspeiler faglig forståelse.

Ved bestått emne har studenten følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om praktisk årsoppgjørarbeid, herunder krav til årsregnskap for små foretak
- har kunnskap om hvordan man finner fram til og anvender lover, forskrifter og standarder for å utarbeide årsregnskap og ligningspapirer for aksjeselskaper som er i samsvar med aktuelle krav, samt begrunner løsninger i denne forbindelse
- har kunnskap om hvordan økonomifaglige systemer anvendes i regnskapsproduksjon og rapportering,
- har kjennskap til ulike økonomifaglige systemer og deres anvendelses område
- har kunnskap om hvordan regnskap kan analyseres
- har kunnskap om hvordan regnskapsanalyse kan benyttes i skriftlig og muntlig formidling

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende dataverktøy
  - for å registrere regnskapsopplysninger og utarbeide regnskapsoppstillinger og spesifikasjoner
  - for å fullføre og levere et komplett årsoppgjør med ligningspapirer for et aksjeselskap
- kan kvalitetssikre årsregnskap og ligningspapirer ved bruk av avstemminger og regnskapsanalyse
- kan presentere regnskapsrapportering og analyseresultatet, skriftlig og muntlig overfor oppdragsgiver
- kan benytte rapportene til å foreslå forbedringer i oppdragsgivers virksomhet

Generell kompetanse

Studenten

- kan tilegne seg oppdatert kunnskap innenfor ovennevnte kunnskaps- og ferdighetsområder og kunnskap om andre områder innen faget
- kan formidle hvordan dataprogrammer anvendes i praktisk regnskapsarbeid
- kan delta i diskusjoner om hvordan ulike tema innen fagområder som regnskap, skatt og merverdiavgift henger sammen i praksis
- kan bidra og støtte oppunder nytenkning og i innovasjonsprosesser
- kan formidle relevant fagstoff gjennom relevante uttrykksformer
- kan reflektere over etiske problemstillinger innenfor emnet

Innhold

- utarbeide en kortfattet beskrivelse av et selskap
- etablere en inngående balanse
- registrere bilag og produsere lister
- ta saldobalansen over i et årsoppgjørprogram
- gjennomføre et sett årsavslutningsposter, inkl. skatteberegninger
- produsere det offisielle regnskapet (dvs. resultatregnskap, balanse, noter og årsberetning)
- produsere et "minimum" sett av de påkrevde ligningspapirene
- foreta en regnskapsanalyse inklusive beregning av nøkkeltall samt kontantstrømoppstilling
- foreta en risikovurdering med fokus på regnskapsmessige konsekvenser
- utforme en presentasjon av innholdet i alle rapporter, skjemaer og analyser

Arbeids- og undervisningsformer

Samlingsbasert undervisning med forelesninger, gruppearbeid, diskusjoner og veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Innlevering av fire individuelle mappearbeider.

Obligatorisk frammøte på enkelte samlinger ihht undervisningsplan.

Eksamen

- Mappevurdering. Når de fire individuelle mappearbeidene er godkjent, leveres de som en samlet eksamensbesvarelse som teller 70%.
- Individuell muntlig presentasjon basert på mappeinnlevering, som teller 30%. Mappa må være bestått for at man skal kunne gå opp til muntlig eksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Alle.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

3REG370 Etikk og samfunnsansvar

Emnekode: 3REG370

Studiepoeng: 7,5

Semester

Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle krav,

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan gjøre rede for etisk grunnbegreper, -prinsipper og -teorier
- kan gjøre rede for perspektiver på samfunnsansvar, samt sentrale teorier og verktøy for samfunnsansvar
- kan gjøre rede for bestemte moralske og ansvarsmessige utfordringer knyttet til ulike aspekter ved privat, frivillig og offentlig virksomhet

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende sine kunnskaper innen etikk og samfunnsansvar til å
  - identifisere etiske og miljømessige utfordringer og muligheter knyttet til konsekvenser av virksomheters drift for ulike berørte gruppers interesser i

konkrete situasjoner.

- foreslå begrunnede løsninger på etiske og miljømessige problemstillinger
- kan analysere og formulere utfordringer på en måte som gjør det klart hva som moralsk sett er på spill i dem.
- kan bruke relevante rammeverk for å belyse sentrale mekanismer og praksiser som fremmer eller hindrer økonomisk, sosial og miljømessig måloppnåelse
- kan drøfte og bedømme virksomheters arbeid innen samfunnsansvar/bærekraft ut i fra et sett av begreper, teorier og rammeverk om forretningsmodeller og samfunnsansvar

Generell kompetanse

Studenten

- kan analysere og kritiske reflektere over relevante faglige og praktiske problemer knyttet til ansvar og lønnsomhet
- kan anvende sine kunnskaper om forholdet mellom ansvar og lønnsomhet til å gjennomføre organisasjonsendringer
- kan håndtere etiske og ansvarsmessige utfordringer knyttet til det å inneha og utøve økonomisk-administrative yrkesroller («profesjonsetikk»)

Innhold

Etikk:

- Etikkens univers - autonomi og ansvar
- Individuelt ansvar og samfunnsansvar
- Etikkens grunnbegreper - Jus, etikk og moral
- Etikk og begrunnelser - røde flagg og etisk blindhet
- Etske prinsipper - det formale likhetsprinsippet, offentlighetsprinsippet
- Etske teorier - utilitarisme, pliktetikk og dydsetikk

Samfunnsansvar og bærekraft:

- Organisasjoner som aktører
  - I hvilken grad kan organisasjoner betraktes som moralske aktører
  - Hva det vil si at virksomheter har samfunnsansvar
- Perspektiver på samfunnsansvar og bærekraft
- Interessentteorien -fra shareholder til stakeholder
- Bærekraft - den triple bunnlinjen, bærekraftig forretningsmodellinnovasjon (inkl trender for bærekraft)

- Verktøy for samfunnsansvar - rapportering og sertifisering
- Implementering av samfunnsansvarstiltak

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, gruppe- og plenumsdiskusjoner, samt øvelser.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Det er arbeidskrav i emnet. Form, omfang, antall og gjennomføringsmåte fastsettes for det enkelte semester og kunngjøres ved semesterstart.

Eksamen

2 dagers skriftlig, individuell hjemmeeksamen.

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Ingen.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap